

HARGITAI GYULA
POGÁNY REKVIEM

© Hargitai Gyula örököse, 1989

ISBN 963 02 7113 3

Héttorony Könyvkiadó

TARTALOM

„Pogány rekviem”

Meztelen még a táj

Meztelen még a táj
A pohár vízben a vihar
Énekelnek kánonban
Vihar
Esti fények
Profán zsoltár
Ének a törvényekről
A táj fénylőbbik felében

Pogány rekviem

A város
Buzogány-karú tündér
Oszlop-álom
Angyalok szerelmével
Bőröd alatt
Tavaszi dal
Ránc-állatok kísérték
Hol a fény tested
Rekedt hangú dalnokod
Ne tagadd meg csókjaimat
Pogány rekviem
A két nem között heverő kard

Bosch-vászon

Arckép
Csontváry
Csontváry emlékének
Halotti beszéd
Bosch-vászon
Az örült aranyóra
Latinovits utolsó belső monológja

Monológok sötétben

A világvégi őrszem
Tűnődés
Szabályok négyszögében
Meghatározások
Félálom
Gyászdal
Csendélet késsel, halakkal
Mr. László Kovács monológja
Vers a rajongásról és a fegyelemről
Sancho Panza XX. századi áriája
Monológ sötétben
A horgász monológja
Megnézik arcunk folyosóit

Ballada a bujdosóról

Haláltánc
Ballada gyermekhangra
Ballada a bujdosóról
Az örült anyáról s annak régen halott fiáról

„Pogány rekviem” (Hargitai Gyula emlékére 1956-1982)

Nézem a névsort. Nem holmi hivatalosat, hanem a magamét. Nem a ma oly divatos siker-, hanem a veszteséglistát. A sajátomat. Nézem a névsort és döbbenet látom, milyen hosszú. Hogy a holtak között mennyi a költő. S hogy a költők között milyen sok a (holtnak is, élőknek is) fiatal. Kitalálna belőlük egy egész irodalom.

Egyikük váratlan s érthetetlen elhunyt fölötte töprengve egy idősödő úr, maga is kiváló irodalmár, európai vértelenségű kultúrlény, arra jutott: talán gyöngé ez a mi nemzedékünk. *Valami oknál* fogva sérülékeny. Beteges. Labilis fizikumú. *Valahogy* nem eléggé ellenálló. Kevésbé rugalmas. Se nem elég szilárd, se nem eléggé hajlékony. Bizonytalan. Töprengő. Kétkedő. Tehetetlen(kedő). Folyton csak készülődő. Mély lélegzetvétel után mégsem neki-lóduló. Hogy humort humorra halmozván a karikatúraig érjek: olyan, mint a kalapácsvető, aki a pörgés után nem meri (tudja?) elengedni a szert, és az magával rántja. Kicsit tehát komikus.

De a becsapódás talán már mégsem az?!

Visszaolvasva e néhány sort, rémülten látom, hogy valahol elvesztettem az idősödő úr szavait. Tehát: vesztettem én is. Miként ama bizonyos úr is, aki a maga európai vértjében bizonyult képtelennek - *itthon* - akárcsak ütközeteket is (nemhogy csatát!!!) nyerni. Vesztes hát ő is?

„Nincs a világon vesztes, csak én!”- jajdul föl mintegy másfélszáz éve *Katona bánja* a romantika egyik legnagyobb tragédiájában, és a hős sorsának eme (mély?) pontján, ebben a kiáltásban összegződik egy nemzedék és egy nemzet minden tragikus feszültsége. Múlt-összegzést és jövővíziót *talán* akkor lehetett utoljára egyetlen személyiségbe összesűríteni. Nem, nem a tragédiáknak voltunk híján azóta (ó, Istenem!), hanem az olyan kornak, amely meg tudja nevezni a maga tragikus (vesztes) hősének *típusát*.

Az irodalmi (vesztes) hősből az idő folyamatosan és egyre nyomasztóbb magabiztossággal irodalmár-hőst csinált; a tragédia kilépett a személyes sorsba. A Katona-drámával azonos korszakban születő Anyegin mint *irodalmi sorsmodell* még megelőzi az alkotó, Puskin személyes tragédiáját, de ez így többé *valójában* nem ismétlődik meg (a szándékokról nem érdemes vitatkozni). A művek témája ettől fogva egyre inkább a sors és a mű azonosításának, a kornak és a személyiségnek egyaránt megfelelő *modus vivendi* megelégségének, a személyiség önfelismerésének kísérlete lesz. Élethosszon át tartó kísérlet. Többnyire rövid (élet) távon. Lermontov, Petőfi, Rimbaud, Ady, Hlebnjyikov, Apollinaire, József Attila, Hajnóczy...

Sorolhatnám.

Aki ráér, számolja össze. Ez a mai idő másra úgysem igen jó - gyakorlatilag -, mint a számolásra.

Olvasom a névsort. Számolom a halottaimat és megrémülök: de sokan vannak! Keresem az okot, az idősödő európai úrhoz hasonlóan, hiszen az embert az Úr mégiscsak azért áldotta meg ésszel, hogy egy-egy föltűnően gyakran előforduló szokatlan jelenségre magyarázatot találjon. Titokban statisztikát csinállok. Lopva betáplálom sosemvolt komputerembe hirtelen-halottaim általam ismert élettényeit. Mindhiába: a gép folyton csak azt válaszolja: nem értem. További adatokat kérek!

További adatokat?! De hát, könyörgöm, honnan vegyek további adatokat? Ki láthat bele akár a hozzá legközelebb állóak lelkébe is? Ki tudhatja, miért mond föl az életnek egy szervezet, ha egyszer semmi kézzelfogható oka nem volt rá? Miért sérül meg valakinek a lelke, ha egyszer a vele/körülötte élők éppen a szabadságát igyekeztek megteremteni? Avagy miért ítéli

magát halálra egy éppen a sikerei küszöbén álló alig-huszonéves? Az élettények között az ember hiába kutat. Az élettények a rejtve maradó személyiség lelencei: semmit sem tudnak a szülejükről. Avagy ha valamit, az hamis. Jólmenő pszichiáterek martaléka.

Ha igaz, hogy ez a kor minden tragédiát a személyiségen belül játszat le; hogy az irodalmár ma a maga egyetlen irodalmi hőse; hogy a mű nem más, mint a *tragédia föloldásának*, tudatba transzponálásának, tehát elodázásának permanens kísérlete, akkor igaz az is, hogy a személyiség világban való jelenlétének egyetlen kétségtelen bizonyítéka a mű maga. Minden, ami a személyes sorsban meghatározó érvennyel benne van, benne foglaltatik a műben is, és fordítva: a műben foglalt lét nem csupán spekulatív, jobb híján, hanem valóságosan is azonos a személyes létezéssel. A műalkotás tehát maga az esetlegességektől mentes lét.

Mindenki, akinek az élete bár fiziológiai értelemben lezárult, ám szellemileg műalkotás(ok)-ban reinkarnálódott, él. Nem gyakorlatilag és nem elméletileg, hanem *valóban*. Él, mert érthető. Él, mert megismerhető, *átélhető*, befogadható, sajátta tehető vagy elutasítható. Csak az nem él, aki az életét nem képes (hajlandó) valamilyen formában közössé tenni. Nem föltétlenül tökéletesség: közössé.

Olvasom a névsort, és újra eltöprengek ezen a *gyöngeségen*. Azon ugyanis, hogy a nagy tragikus hősök Hamletig és Hamlettől a bukásukat voltaképpen a gyöngeségüknek köszönhetik. A tragikus *irodalmi* hős tehát azért veszít, mert az *irodalmár* vesztesre ítéli. A tudat - az íróé - mintegy mágikusan működik: a hiba pontos *megnevezésével* egyszersmind elháríthatónak, elkerülhetőnek állítja (érzékelteni) a saját-személyiség tragédiáját, másfelől pedig - legalább is szándéka szerint - létrehozza a tragédia elkerülhetőségének kollektív tudatát. A klasszikus tragédiák hatásának, tartós népszerűségének ez a folyamatos társadalmiasulás a titka: a katarzisként nevezett (nem is annyira megtisztulás, mint inkább) megmenekülés-élmény. A sors felett *aratható* győzelem esélye.

Az irodalmár tragikus vesztesé válásának modern folyamata azonban - érthetően - ezt az esélyt nem kínálja föl a befogadónak. A mai irodalmár addig és annyira tud uralkodni a saját szövege fölött, ameddig és amennyire a saját szubjektív sorsa feletti uralomra képes. A szöveg immár a legkevésbé sem arra szolgál, hogy a veszélyeztetettség érzetét átbillentse a veszély elháríthatóságának tudatába, ellenkezőleg: a saját-sors minél mélyebb megértése és minél pontosabb előadása (*megtestesítése!*) a személyiség rendkívül sérülékeny voltának tudatát erősíti föl. Ez az irodalom igen nehezen és igen áttételesen társadalmiasul; az egyén - csak hogy ne kelljen (kényszerüljön) a maga kiszolgáltatottságával, tragédiaközeli, borulékony állapotával idő előtt azonosulni - magát a művet hárítja el, legtöbbször az „érthetetlen” klasszikus gesztusával.

Ennek a közösség felől érkező elhárításnak ugyanakkor nem kevés szerepe van a kitaszított-ság-érzet elhatalmasodásában és mindabban, ami ezzel együttjár; aktivizálód(hat)nak az *elhárítást elhárító* lelki mechanizmusok, a szélső ponton az önagresszióval. Tévedés és kártékony, veszélyes „eszme” a *társadalmiság kontra modern művészet* képletét fölállítani; a mai vers sem kevésbé kíván társadalmiasulni, mint az elődei, a modern mű *éppenhogy* szeretné betölteni a korábbi művészetek mágikus funkcióit. Nem a mű, hanem a kor alkalmatlan a katarzusra; a megmenekülés esélye mint műjelentés - egyszerűen hazugság.

Ezért hát ha korunk tragikus hősét keressük, azt ne valamely irodalmi művön belül próbáljuk föltalálni, hanem a művek által láthatóvá lett *személyiségben*. A század tragikus hőse *kollektív személyiség*, általános alany, amelynek portréját az egyes sorsok külön-külön totalitása rakja össze. A mágikus irodalom a huszadik században misztikussá válik.

Nézem a névsoromat. Járom a temetőmet. Hajnóczy és Hekerle fejfája között Hargitai Gyula sírhelye. Hajnóczy Pétert mindenki ismeri. Hekerle Lászlót sokan. Hargitait szinte senki. De

az én bánatomon ez semmit sem enyhít. Ha a magam halottak napját tartom, lélekben ugyan-olyan virágot viszek mindőjük sírjára, s ugyanúgy gyertyát gyújtok a szívük fölött.

Az életéről nem tudok szinte semmit. Látni is csupán kétszer láttam. Ő jött el hozzám, mert én voltam a Hegy és ő Mohamed. Én ültem a nyilvánosság kapujában, és ő át akart menni ezen a kapun. Félénk volt és bizonytalan. Nagy testű, lomha járású, kamaszképű. Afféle kérelmező. Nem alázatos, de szégyenlős. Bátortalan. Túlóvatos. Leültettem, de a fotel túlságosan mély volt neki. Szeretett volna azonnal *kiszállni*, de ez csak kissé komikus mutatványok árán sikerült. Disztingváltan helyet foglalt egy merev támlájú irodaszéken. Tudta, hogy jó helyen jár, de nem volt biztos benne, hogy *jó helyen* van-e. Verseket hozott.

Mondom, félénk volt és bizonytalan. Holott azoknak a verseknek nemcsak egy kapun: egy falon is át kellett volna menniök. Tudta? Ő tudja, szegény, hogy tudta-e. De már nem beszélhet erről sem. Meghalt. A véletlen erősebbnek bizonyult az ő bizonytalanságánál.

Ha valamire féltékenyen büszke vagyok, az az, hogy az életében csak én közöltem őt. A Mozgó Világban, annak idején. Kivételes költő volt. A magyar irodalomban - kivált a kortársai között - egyedülálló jelenség. Társtalan. A versei is erről szólnak. A magány *állapotáról*. És a feloldása esélyeiről. A költészete: azonosulási kísérletek sora. Anyával (=növel), nővel (=anyával), és egy Bosch-Csontváry-Derkovits személyével - művével - sorsával *megnevezhető* művész-léttel. Azzal a sorsmodellel, melyben a kiszolgáltatottság, esendőség és sérülékenység, a létbe-zártság tudata transzponálódik át a végtelenbe, az egyetemesbe, a látomásba.

Ha volna magyar szürrealista líra, Hargitait ide sorolnák. De ilyen (*mint olyan*) nincs, és különben is kilógna a sorból. Ő ugyanis nem az asszociációk vegetatív(nak látszó) szabadságát, s nem is e vegetatív (ösztönös) szabadságvágy tudatos megzabolozását gyakorolta, hanem a maga azonosulás-esélytelenségének és folytonos azonosuláskényszerének ambivalenciáját élte meg kozmikus tragédiaként a verseiben.

Ember voltának totális kudarcát? Vesztetségének nyomasztó tudatát? A kapcsolatlalás lehetetlenségét? A másban való föloldódás nyugalmanak hiányát? Mindezt is! De: egyszerűbben! A szeretetéttséget és szeretethiányt. A szeretetre való alkalmatlanságot, oda-vissza. Azt az animális állapotot, amikor már csak nyűszíteni lehet. Amikor a létezés egyetlen pontba sűrűsödik, és az a pont is távolodóban...

A versei szinte kivétel nélkül monológok. Hol elszabadult, burjánzó, de mindig visszatérülő, hol balladai fegyelemben kényszerített, nem egyszer dialogizált magánbeszéd. A legvég-sőkig szenvedélyesek. Hargitai líráját ez a szélsőségesen szenvedélyes magánbeszéd jellemzi.

Ha valaki mindebből azt a következtetést vonná le, hogy ezek a szövegek szétesők, szerkeszthetetlenek és logikátlanok, téved. A létezés kudarc nem azonos a kudarc *közlésének* kudarcával. Hargitai költészete nem a szánalomra apellál, hanem a megértésre. És nem is (csak) az ő megértésére, hanem a veszélyeztetettség, a kiszolgáltatottság, a létezésből való kiszorulás rémének tudatosítására. Miként a tragikus művek általában - korábban erről már volt szó -, Hargitai lírája is mágikus indíttatású: a Gonosz *kimondása* a gonoszt mintegy megsemmisíti. *Megtestesítése* tehát ab ovo nem más, mint önvédelem, sőt, az életnek magának a védelme, esély, levegő.

A költő azonban nem a mágus- (vátesz-, jós-, megváltó-) - *szereppel* azonosul, tehát nem valamely - saját magának tulajdonított - tudás birtokában *üzen*, hanem a maga legteljesebb partikularitását behelyezi a létezés végtelen terébe. Képei a kisszerű és a kozmikus közé feszítenek kötélhidat. („*Apró emberke / volt Szívében a Tejúton kergette a holdat / a Nap.*”) Hargitai az elvontat, a megfoghatatlant próbálja meg szövegszerűvé, tehát logikussá transzformálni. Illetve, másfelől - a Csontváry-versek tanúsága szerint (is) - a tényszerűen készet, a

tárgyszerűen jelenvalót visszahelyezni eleve-misztikus környezetébe, eredendően transzcendens viszonyrendszerébe.

Ugyanez jellemzi az Anna-verseket is: reális és nem reális, látomás és gyakorlati lét, tudatalatti (tudaton túli?) és tudattól ellenőrzött, ösztön és létezéspraxis át- meg áthatja egymást, oda-vissza térül, kérdez és felel, s ekként alakítja ki ezt a Hargitai-lírára olyannyira jellemző, *valóban* szürreális, mégis szinte *nyomban* követhető képiséget. Hargitainál azonban ez a folyton változó, mindig újraszövődő viszonyháló nem valamiféle (stílusideálhoz) igazodás, tehát választás kérdése, hanem permanens élet-játék.

Akkor is az, ha valóban játszik. „A pohár vízben a vihar” kifordítom-befordítom (gyermek) játéka nem pusztán elbeszéli, de *láttatja* a modern személyiség kettős-tudatát, az izoláció és az abból szabadulni törekvés: az ironia valóját. Ám Hargitai többnyire nem kacérkodik az ironia *eszközeivel*. A létezés átmenetiségét, megragadásának irrealitását éppen azáltal mutatja föl, hogy a vershelyzetbe a teljes szubjektumát mozgósítva helyezkedik bele. A szerelmes-, a táj- és a bölcselő versekben ez viszonylag kézenfekvő. A festő-ciklusra és a balladákra nézve azonban magyarázatra szorul.

Elsősorban a leíró beszédhelyzet okán; Hargitai az azonosulást távolságtartó előadásmóddal *fedezi*. Úgy tesz, *mintha* egy számára objektív, tehát a saját sorsán kívüleső *látványt* regisztrálna, holott ellenkezőleg: a saját élményvilágát azonosítja egy számára csupán elvontan, ám annál inkább megélt sorssal: „egy kisfiú-férfi fölépíti / a mindenhol-szabad álom fáját.” Az idézetben belüli feszültségek (kisfiú-férfi, fölépíti-álom), az ellentét érvényű tautológia (mindenhol-szabad) és a lehetetlen lehetősége (fölépíti-fa) egyként tartoznak a Csontváry-mítoszkörbe és a szerző saját én-tudatába.

A külső szemlélő (leíró pozíció) és a kétségkívül szubjektív élményvilág ellentételezése a balladának is karakterjegye. A látvány és a sors ambivalenciája itt azonban sokkal könnyebben áthidalható - a ballada mint műfaj révén.

A ballada a közösségi tudat, pontosabban: az egyedi esemény közössé tételének terméke. Község azonban csak az válhat, ami messzemenőig személyes; a közös a személyes legkisebb közös többszöröse. Mű-balladát írni (tehát hivatkozni a műfajra!) csak azzal a szándékkal lehet, hogy közösségivé tegyük (közösséginek tételezzük) a személyes tragédiát. Az előadott én-drámát tehát olyan jelentéssel ruházzuk föl, amely képes a közösség bármely tagját megrendíteni. Ennélfogva a ballada voltaképpen a legszubjektívebb műfaj. (Szubjektivitását csak erősíti a balladai előadásmódnak az a sajátossága, hogy a legtöbbször párbeszédformát ölt; az én-jelenlét ekként újra és újra *grammatikai* megerősítést is nyer.) Mindezekből az következik, hogy balladáról csak akkor beszélhetünk, ha a tragédia archetipikus; ha tehát az emberi létezés *alapvető* konfliktusairól szól. A létezés-esély megszűnéséről, vagy annak veszélyéről.

Hargitai Gyula balladái a kirekesztődés elviselhetetlenségéről szólnak. A tragédia *előtti* pillanatról, arról a pontról, ahol már nincs esély, de még van. Nincs, mert az egyént a világgal (a belső valóságot a külsővel) összekötő utolsó szál is elmetsződött, és van, mert ez az állapot - magában a balladában - leírható, a valóság képét *teljességgel* magára öltő lény még megszólítható. Hívható és kereshető. A balladában a személyiség túlélheti a saját pusztulását, és megélheti a világból való kiiktatódását.

Mert a ballada *stilizál*. Megidéz. Megidézi a megtörténhetőt, mert az már *megtörtént*. A transzcendenset *levonja* a maga partikularitásába, hogy a praxist a végtelen felé (elé) tartassa. Hogy ekként a transzcendens is „teresíthető” legyen, és hogy a létezés eleve-tragédiájából ne kelljen a beismeréssel járó következményeket azonnal levonni.

A korával szemben értéket, generális mintát, elvárást támasztani tudó író-személyiség mára átadta a helyét a magát a műben, a *magát mint művet* fölmutató tragikus szubjektumnak. A tragédia nem a műben, hanem a művészen (s *innen* a műben) jelenik meg. A művészet misztikus lett, de mágikus küldetését most is képes betölteni. Csakhogy: az azonosulás, a közösség vállalása, az önmagunk sorsának megélése ma nehezebb; nem tanítóink vannak, hanem énjeink. Az önmagunkkal való szembenézés igénye az, ami közel hozhatja őket önmagunkhoz, ami sajátta teheti a mást.

Hargitai Gyulát nehezen fogják befogadni. Azok közé a magányosok közé tartozik, akiknek más esélye nincs, mint igényes és érzékeny befogadókra várni. Ő maga már csak *távol* várhat erre. S ha most - ostobán - megpróbálnék válaszolni ama idősödő európai úr kérdésére, azt mondanám (az ő nevében is): ki nem tapasztalta, hogy az önazonosságunk keresése túl sok energiát emészt föl ahhoz, hogy az életbenmaradásunk fizikális esélyével is törődni tudjunk?

Nézem a névsort. A magam veszteséglistáját. Most éppen a há-knál tartok. Hajnóczy és Hekerle között Hargitai (Haitsch) Gyula fejfája. Egyikük sem él már(?) De arcvonásaikat, jellemüket, személyiségüket letörölhetetlenül ráírták arra a portréra, ami szembenéz velünk. És amivel nekünk is szembe kell néznünk. Mert ha (továbbra is) csak elhárítani vagyunk képesek, könnyen megeshet, hogy már nem lesz, amivel szembenézzünk, és nem lesz, aki szembenézzon velünk.

Mányoki Endre

A felhőknek van igazuk,
vándorolni kéne egy életen át.

Meztelen még a táj

Meztelen még a táj

Meztelen még a táj,
varjú-gombjait elkergette rég.
Rügyes, zöld égről álmodik
s leveles levegőről.

Malacként visít a szél
a késeken, az éles
köveken.
Meztelen még a táj.
Holnap felöltözik.

Kap hold-bajuszt,
sok levélruhát,
napfény-állatokat.
Meztelen még a táj.
Zöldszínű, sugaras
tavaszcól álmodik.

A pohár vízben a vihar

a pohár vízben a vihar
mennydörgéseit keresi
a vének odvas kórusa
indulót énekelt neki

a pohár vízben a vihar
egy percig isten lehetett
nézi most az üvegen túl
pislogó néma véneket

figyeli a pohár vizet
a vének kórusa mögött
gúnyosan némán a vihar
tükörbe néz beszél röhög

megtapsolja magát s nevet
nem látja már a véneket
körültáncolja indulót
dalolva a pohár vizet

Énekelnek kánonban

Énekelnek kánonban
a madarak és a füvek, -
meleg, puha, zsíros a hajnal,
a mező nagy asztal, kerek.
A lusta szembogarak lám,
mozognak - csodák-csodája!
A szemhéjakat megérintette
a fények hurkapálcikája.
Belélegzem a táj színeit,
szétfújom őket mindenkinek,
szívják csak majd a városiak,
a lapos, sovány tüdejűek,
s egy-két foszlányból betű
áll össze magasan az égen,
aztán még egy... olvassátok
égre pingált reménységem
fák, virágok, kik a fényben
hajladoztok!

Vihar

Szivárványon ballag a csikó,
lesz belőle néma hintaló.
Az ég lucskos szakállá eső.
Víz-szobrokra vigyáz a mező.
Nézem az ég kígyó-karjait,
rögök eső-szülte ajkait.

Egész ménes már a hintaló.
Hunyorog a Nap. Vén víziló.
Vén diófánk ágaskodva ég,
elveszíti két kendő-kezét,
elveszíti görbe ujjait.
Nézem az ég mosdó szirmait.

Nézem Isten levágott fejét.
Kerek tüzet: Holdat rak az ég.
Diófánk kertünk Küklopsz-szeme.
Csillagos az ég és fekete.
Tör, zúz, fölrobban a vak vihar.
Jön új ég tüzek szirmaival.

Esti fények

Az ég bezárt. Hazamentek
a felhő-árusok.
A fenti rácsok mit üzennek
a mozdulatlan esti szemnek?
Szúrós lámpák: fénykaktuszok
menetelnek az ég alatt.
Elkezdődött a csinnadratta.
Az autó-karaván halad.
A békés apró porszemek
kis csillagokként izzanak,
aztán a könnyű, susogó
kerekek alá szállanak,
s nézik, hogy fönt milyen nagyok
testvéreik, a csillagok.

Profán zsoltár

dinnyehéj-glóriásan
kergetjük mi urunkat
mi urunk játszik velünk
szereti mosolyunkat
mi kedvünkért a sarat
arannyá változtatja
mi kedvünkért a közönyt
a farkasoknak adja
mi megtöltjük a zsebünk
meggyel vérpiros meggyel
labdázzon a mi urunk
igazi gyermekekkel
mi urunk már nem játszik
bizony fáradtnak látszik
horkol egy fa tövében
meglessük álmát ébren
álma a múltba oson
fekete kalapokon
lila csokrokkal játszik
bizony boldognak látszik
kérleljük mi urunkat
hogy ébredjen fel végre
elvisszük mi urunkat
egy gyönyörű nagy rétre
fogócskázunk kacagva
mi szegény jó urunkkal
megdobáljuk mi urunk
vérpiros meggymagokkal
csigát keres mi urunk
gyönyörű csigát nekünk

de mi az asszonyokkal
nevetve hazamegyünk

Ének a törvényekről

Megyek messze sír az agyarak álma
férges ürön kél a madarak tánca.
Rúgott erdő lókoponyába: Holdba:
szörnyű folyóba.

Orvvadászok megmagyaráztak mindent.
Kitömött sas szidta az ember-Istent.
Orvvadász vagy mondta az Isten nékem.
Szálltam az égen.

Orvvadászok adtak a késnek történyt
Isten szidta sírva az ember-örvényt.
Véres inget. Vaddisznókat adott.
Sírtak a sasok.

Törvényből törvénybe siettem sírva.
Szállt az ember szült a folyó a szikla.
Idő hullámozott ravasz álnok tenger
mély türelemmel.

Égő ketrec úr madarai vittek
láttam benned égni az izmos Istent.
Vadak megnyalták tenyerem szelíden
hogyan legyek Isten.

Négymilliárd Istene van a Földnek.
Orvvadászok talpa alatt vér-szőnyeg.
Anyák mennek nagy kosarakkal hol van
az aki voltam?

A táj fénylőbbik felében

A táj fénylőbbik felében
zivatar előtti út,
a gyanútlanág tiszta ütemében
violinkulcs a kút,
tőle jobbra hogy zúg a lomb,
a szél, a svájcisipkás bolond
megráncigálta örömében.

Én csak tegnap születtem, s te,
ki a kőkorból jöttél hozzám
dorongoddal iszonyú este
az idő hosszú, nagy-nagy útján,
vallasz nekem, bezársz a csöndbe,
vallasz a régi országútról.

Pogány rekviem

A város

Az utcán trikós lányok,
mellbimbóikra nyomnád tenyered,
ölelnél már szerelem nélkül is,
ilyen a nyár.
A villanyoszlopok részegek
alkalmi botjai.
Az ég fölötted elfolyik:
széles folyó.
Kamaszként elnyelt,
felnőttként kiköpött ez a város,
csapzottan állsz, mindenki ideges
a villamoson.

Buzogány-karú tündér

Buzogány-karú tündér
Nap-aranyórán ültél.
Tolt égő paripa.
Félt a madár, a csiga.
Hétfejű villám-szörnyed
nyalta alattad a földet...
Szivárvány-lobogón
sétált zebra, majom.
Zöld kamasz-szerelemben
bimbókon melegedtem.
Elrobogott a vihar
tigris-táncaival.
Gyász vak szarvasa húzza
égő ágyam a Holdba.
Nézem eső aranyát.
Látok zöldszemű lányt.
Játszol vad gyökerekkel:
kígyókkal, kötelekkel.
Kacagsz zöld pipacsot.
Aranyóra-Napot.
Sírjál kék ereket,
lábakat, szemeket.
Sírjál szőke leányt:
mindenhol-ragyogást.

Cinegefűttyre ültél,
vén ágyamra röpültél.
Anna állsz huzaton:
átlátszó vonaton.

Elnyel az élettelen
anyag, drága szerelmem.
Élőknek dalol a
fény-otthon madara.

Él a jelen, a múlt a
csókok csillagos útja,
élő sejtekben
tízmillió testben.

Oszlop-álom

Oszlop-álmunk
növekszik egyre,
szégyenedre,
szégyenemre.
Oszlop-álmunk
napár is egyben,
megtaláljuk
egymást a csendben,
belekuperodsz
mérlegembe,
s én beleülök a
mérlegedbe,
hogyan ringj,
hogyan ringunk
tehetetlen
egyetlen
szerelemben.

Angyalok szerelmével

Nagy, fehér rózsákba haraptam, véred rózsái voltak azok,
testünkben fogócskázta káprázó, kis csillagok.
Véred fehér rózsáit megcsókoltam szelíden,
galamb voltál, fészeknek használtad üres szívem.
Bőrünket elveszítve, közös erekkel, vérrel
egyesültünk a Napban tomboló tiszta mézzel.
Pórusainkból lettek rozoga madárfészkek,
madarakként tátogtak a közös szívverések,
pelyhesen követelték a kövér mindenséget.
A félelem rossz anyja: a Holdas szárnyú lepke:

az éjszaka lelkünkben hatalmát elvesztette.
Bőrünket visszakaptuk s külön erekekkel, vérrel,
ágyunkon a gonoszság levágott két fejével
köszöntöttük a hajnalt angyalok szerelmével.

Bőröd alatt

Pórusok alatt úsztam, bőröd alatt.
Megsimogattam véred csillagait.
Ország voltál, hatalmas, csillagos
ország. Szálltam nap-szíved felé
szuszogva, két karod őrzött,
s két szemed is.
Megcsókoltam bőrödön szavaid
szerelem-köpönyegben, s a csillagok
bőrömrre repültek, bőrödön égtek.

Tavaszi dal

Felhőbe: asszonytestbe hullt
a ragadozók holdja.
Békés báránysereg vonul
dobogó, piros dombra.
Kürtölni szeretne a vér
forró örvény-ajakkal,
aranyrúdon lobog az ég,
fújja tavaszi hajnal.

Sikolyod véred bársonyán
remegő tavirózsa.
Csókjaím aranyhalakként
körülvisszák rajongva,
mint a gyorszemű ikrek a
fürdő, szép édesanyát.
Találtam benned egy másik,
tündérnyi, édes hazát.

Nem a megszokás ölelte
két sorsunkat egy sorssá.
Szívem huhogó, vad baglyát
te bővölted galambbá.
Régen sokat hadakoztam,
ma mindenkit szeretek.
Világnyi, szép udvarodban
őrzöm az életedet.

Ránc-állatok kísérték

Ránc-állatok kísérték a múltba.
Barlangrajzok félelem-ölő szálai
félálomban szívem-ölelő ereid
lettek. Fekete vadkan szemfog-ijesztő,
puha tűz-koszorúja lett ujjadon
hűség karikája. Jelenbe húzó
agár-ujjaid mögött bunda-réten
véred szikráitól csillag-sebeket
kapott az állati vadság.
Huzat-Tejútban állsz... Asszony-ajkadba
fullad félszepségem... Ráncos lepedőnkön
Tejút fiókája: csiganyom.
Alszol védtelenül. Nem ültet ébrenlét
ajkadra szerelmes szavakat. Szemérmes,
szerény emberség szuszogó, élő
asszonya, őrizlek. Porszem-bolygók
közlekednek a fényben. Fehér huzat-kutya
nem nyalja meg ingem, nem bántja szelíd
álmod. A szemfogak, agyarak
idejéből emberi korba vezettél.

Hol a fény tested

Hol a fény tested
akart lenni, megálltál.
Hol a láng szíved
akart lenni, féltél.
Hol az ég gyöngyös
bőröd akart lenni,
sírtál. Fehér szavaid
táncoltak körülöttem.
Hol ember akart
lenni a szikla,
hazudtál, megtagadtad.

Rekedt hangú dalnokod

Rekedt hangú dalnokod sosem
lehettem, kardos vitézed sem,
sárkányod sem, csak álmod,
nem egekbe emelő, de tiszta,
nem lehettem a folytatásod
sem, a kapu, amely után
a múlt jön, lehettem sugárka,

mely melegített, nem lehettem
egyetlen perced sem, csak egy-egy
mozdulatod őre - sosem
lehettem néked erős várad,
lehettem gyöngé szalmaszálad,
kit nem bámultál, fogtál csupán
egy-egy erős szellő után.

Nem lehettem csened sosem,
lehettem bárányod - akit
nem jószágod csalt hozzád közel,
nem is szépséged, csak magányod.
Nem lehettem igazságod,
nem lehettem számodra jel,
lehettem figyelmeztető,
ki elmesélte, amit látott.
Nem festettem feketére,
sem fehérre előtted ezt a világot,
szürkére sem,
pirosra sem,
csak hétszínűre,
nem azért, hogy szivárványod
legyen, csak azért, hogy
felismerd később, hogyha látod.

Ne tagadd meg csókjaimat

Ne tagadd meg csókjaimat!
Szeretnek téged, mint sóját a tenger.
Gyomromban nem pengés a gond. Te azt
hiszed, hogy jó vagyok. Hold-arcod karomon
dereng. Báránként őrződ farkasod.
Rossz vagyok s gyengébb, mint a csend.
Nagy, közös testünk hol szuszog?
Kamasz-arcom vak hegei gyermek
kíváncsi szemei. Anya vagy.
Ragyog homlokod.

Pogány rekviem

Fény volt Anna? Vére a hajnali égen.
Észak fázik. Dél gügyög álom-fényben.
Szörny vagy tenger. Nincs, aki visszaadna?
Hallasz-e Anna?

Nincsen Isten. Vak kígyók kosarába
nyúltam, féltem. Tudtam, a halál gyáva.
Vakon harap, fél magától. Nincsen,
nem lehet Isten.

Fű, ha zöldül, zöld szemeid szívemben,
forgolódó vak temető a testem.
Nézném üstökös-szíved izzó útját.
Hallom a bárányt.

Kolomp sír, vagy a temető harangja?
Ugrál a Hold: vak, jeges úr varangya.
Gurul a Nap, meghal az élő ember,
harsog a tenger.

A két nem között heverő kard

Cigarettákkal: félszegség el nem szívott
ujjaival majdnem-kész-arcú fiúk
papír-ágyon fekvő aktra mutatnak.
Százujjú fogócskában csigaház-fényes
hajú lány fiú-hívó sikolya
megcsókolja a férfikar-ágot.
Leánysereg kér erőt a hegyektől:
vadak ellen hű kerítést.
Fiúsereg emberfejjé faragott sziklán
kér a szellőktől lánykacagást.
A hegyek patái, szarvai harcolnak
férfisereggel. Folyó akar lenni az ér:
nádas-hajú asszony. Férfi szeretne
lenni a villám-kardos szikla.
Hol az erénycsősz eldobott buzogányát
pitypangá üti szél-amazon, régen
ledőfött lovak árnyékai égnek
s a gyűrűtlen szeretőkre uszított
átok-ebek szüzek szavai. A két nem
között heverő kard alvó gyermek.

Bosch-vászon

Arckép

az arcon aranyfolyosó
azon remegő gyöngyszemek
ráncos az orr mint a dió
aranyba mártott mély szemek
a homlokon ráncos csomók
gyönyörű ezüsfolyosók
a fülek némák és nagyok
ráncaik bearanyozott
lassan mozduló kötelek
hullámokat díszítenek
fegyelmezetten figyelő
arcot faragott az idő
a ráncok a csontok fölött
hajszálakként tündöklenek
indulatok és örömök
ragyognak a ráncok között
formálják az arcot egyre
szebbé megnő és mélyebbre
kerül a szem már világít
fehéren izzó pilláit
villámló fehér ráncokat
kapott a szemhéj szárazabb
ezüstösebb lett az ajak
sűrű apró cserepei
alkotnak vékony új tetőt
éjszaka a fogak fölött

Csontváry

I.

Hol alacsonyabb a nap, mert
meghajol az ég, egy ember áll.
Ujjain hegyek, legszürkébb
gombja hold, kutya felhő, hét
színt ugat. Hol alacsonyabb
a nap, szállni szeretne a rét
s az ég forog, fényes, mint a fém.
Az ember már mozog, jár egyedül.
Nagyobb napot keres.
Ujjain tíz csillag énekel.

II.

Aranyóra-szemű, buzogány-karú
álomban-angyal cilindert kér a
hegyektől. Toronyóra-apa
komolyság-láncára ruhátlan
madár nem ülhet. A családot
nagyapa-szobor tereli szobából
szobába. Az ágyban-hullámozást
figyeli zárkózott sötétség...
Hol a fa röpködni akar s a kő
merész szárnyakat követel, hét
megsimogatott szín táncol,
s egy kisfiú-férfi fölépíti
a mindenhol-szabad álom fáját
rög-türelemmel. Fölötte a sasok,
kígyók fészke üres. Másoknak búgó
galamb-leányok táncolnak körülötte.

III.

A parton óriási lovasok
vették körül a színarany Napot, a messzi
dombon fehér asszonyok táncoltak,
s az ördög összerogyott, összerogyott a
szívemben. Angyalok szálltak, gótikus
angyalok ereimben, szememben piros
gallyak híztak, fogytak, s gyermek lettem,
álmok rajongtak lüktető
ecsetemben, vászna vitorlaként remegett,
lobogott, a parton a hattyú csönd
összerogyott, s egy asszony megsimogatott,
kinek régen a fia lehettem, kinek
tenyerén a csillagok alkotnak óriási
fészket: gyönyörű, új Napot. Bújtam
fegyelembe, csak a vászon fért már
a szemembe, a nyugodt vászon, az asszony
mozgatta az ecsetemet, s mikor elkészült
a kép fölnevetett,
s felnőtt lettem,
s az asszonyt hiába kerestem, háttal a
tengernek gótikus lovasokra meredtem
tetőtől talpig fehér fegyelemben.

Csontváry emlékének

Fölakasztja magát az árnyék.
Egy szobában nagypapa-szobor
sétál nadrágszíjon.
Nem lehet cilinder a hold.
Odüsszeusz festeni akar.
A gyógyszerész hét gyémánszemű
sastól kap erőt.
Lenne fehér szarvas a halál,
zokogna hókehely-csillagokat.
Hét szín kergeti vijjogva
fekete mocsárba.
Csontváry a végtelenre
feszítette magát.
Csodálkozik és mosolyog.

Halotti beszéd

Apró emberke volt.
Szívében Tejúton kergette a holdat
a nap. Szívét hét albérlő csillag
lyuknak nevezte s egy spirálgalaxis
vityillónak. Apró emberke volt.
A végtelen kolibrifészeknek
nevezte pórusait. Néhány évig
lakott csak bennük. Lakbért nem fizetett.
Apró emberke volt.
A halál azt mondta, hogy mikroszkóppal
kereste őt.

Bosch-vászon

A nevetés hullámokat:
pöttöm ezüstbárányokat
terel, a bőr alatt szelíd
patáit: csöpp gyöngyszemeit
ringatják a bőr gyönyörű
barna virágcserepei:
az alig látszó pórusok.
A bal fülben szőr-kaktuszok,
szártalan szörkörték között
a gyönyörök kertje zörög,
cseng. Ezüsthajszál-lábakon
ugrál dinnye, paradicsom
egy megterített asztalon.
Verejték-fürgén, melegen

fehér békák kardéleken
táncolnak. Fehér csibepár
fehér sasnak telefonál.
Fedéltelen örvény fölött
szárnyas kukac: lepke pörög.
Vércseppet, halált nem ismer
e kert. A jobb fülben szelíden
érnek fehér szőlőszemek:
mosollyal töltött ékszerek.
Apró korsók elképzelik
meg nem született fröccsök csöpp
nyugtalan üvegszemeit:
szikrázó kis ékszereit,
s apró üvegujjak alatt
üvegkoca zenél, kacag,
hátán tompa üvegkés cseng,
szikrázik, szül csillag-ékszert
üvegujjnak, üvegkéznek.
A vér itt is ismeretlen.
Fehér üvegfellegekben
üvegmaimok szaladgálnak,
üvegharangokat ráznak,
nem születik meg a villám,
üvegkígyó üvegsziklán,
üvegkés alatt arannyal
megtelik: fényes hajnallal.

Az örült aranyóra

Derkovits Gyula emlékének

Sár-fészekben pislogó aranyóra
körmöket, meleg láncot, ki nem nyitható,
csillogó, ékszerszemű bronzdoboz-könyveket,
porszemekbe szerelmes szobrokat,
szivarokat, ujjakat, el nem érhető
szirom-szemhéjakat, megboldogult
kakastollakat harmonikázó Holdtól
nemesfém-hangon sírva követel.
Jön a bőrön-sétapálcás szúnyogok kara.
Székelnek kétszínű pecsétet
elefántcsontszínű, esőben nemegyszer
kopogó lovakra szemtelen galambok.
Láthatatlan, ürnél nagyobb asszonyán
a zenész Hold némán mozog, mint arcon a
borotvapamacs.
- A kidülledő szerelmes szemek urai
legyek. A dombok, a hegyek nem aranykezű
mesterek művei. Mozognak futószalag

utakon. Nem köpik le az autó-szörnyeket.
S az órák átölelnek meztelen, izzadó
csuklókat. Ráncos zseb-illatot csak
betegesen esznek - motyogja az aranyóra.
S álmában nem világító késsé,
levegőben sétáló kakastoll-pengévé
változik. (Sétálnak büszkén társai.
Fekete macska tegezi. Alatta ajtók
az utak. Kopognak illedelmesen.)

Latinovits utolsó belső monológja

a sörben virágpormedvével táncol
a fehér varjú s borostyánszobrok
hegedülnek krúdy gyulának uraim
én latinovits zoltán kijelentem
hogy az örök havazás mélyén fehér
ruhában kutyaként ugatok
prométeuszként tüzet keresek és azt
akarom hogy diogenész legyen
minnezenger az örök szerelem parkjában
hol minden farmernadrágos ifjú pár
julia és hamlet hol a részeg tengerész
vénusszal keringőzik uraim dobjanak
fehér kalapomba halpénzeket rángassanak
pofozzanak meg hogy szobor ne legyek
szavalni akarok torkomból hógolyók
röpülnek ki fehér márványgolyók
s a közöny fehér fala szitánál lyukasabb
az örök havazás mélyén sírok röhögők
én vagyok a skizofrén isten második
énje szívem szitánál lyukasabb nadrágom
márváynadrág két sündisznópapucsommal
tapsoljanak meg uraim s kötözzék fehér
zászlórúdra nyelvemet ne legyen
szőnyege rugalmas mondatoknak fehér
hegyen állok fejem hófarkú üstökös
ujjaim rakéták a föld körül keringenek
csontjaim égbe hulló mondatok csillagok
lesznek idegsejtjeim nézik szindbádót
ki liliomesőben áll s int a fehér
tevének kinek szeme a hold a tejút
szaharája kinek utasa egy
zongoralábú óbudai kiskocsmá
a skizofrén isten második énje
a végtelenbe fulladt uraim
csillagok lettek idegsejtjei ősz
hajszálakon halhatatlan
hajszálaimon függenek

Monológok sötétben

A világvégi őrszem

Íme, a világvégi őrszem, ki
papucsnak használta a hegyet,
kinek homlokán sas deelt,
tollas unoka,
íme, a világvégi őrszem
réteges lehellete
s a megkövesedett
sóhajok,
s a korsó,
benne borostyán ragyog.

Túnődés

1.

A tűnődés égnek
fordult lábú bogár,
hogyha talpára áll,
úgy hívják, képzelet.
Ekkor Földön, füvek közt jár.
De mert eget látott,
s most csak rögöket lát,
félelmét, hogy újra
a hátára fordul,
senkise érti meg.

2.

Kék erek, kötelek
foglya vagy, ne feledd,
hogy csontok foglya vagy,
csontkunyhó a fejed,
szíved, vak mókusod,
ráz egy csontketrecet.

3.

Egy kéz, egy óriásé, kéz egy arcon,
ú-alakúra nyíló száj, kiáltás,
de nincsen visszhang, csupán várakozás
a két emberrel földízített hídon.

4.

Kocka alakú minden nagy fa lombja,
és minden nagy tó partja csupa áldás,
a festő szeme csöndes várakozás,
kalapja apró, fényes csonka gúla.

5.

Nézed az arcomon azt
a sok lyukat, melyet pórus
néven említ a köztudat,
csodálkozva, akár egy mókus,
ki lyukas levélre akadt.

6.

a percek nagyobbak voltak régen
s gömbölyűbbek
dicsértem őket s számba hulltak
és fogaimnak mindent megköszöntek
gyomromat kastélynak nevezték
gyomorsavamat igazi úrnak
s a percek ma bicskás csibészek
csőlakók kártyáznak isznak
foltos nadrágban zenélnek
házibuliznak

Szabályok négyszögében

Szabályok négyszögében
álltam végig, elröpült egyszer
előttem egy aranymadár,
bárányok közt farkasra leltem.

Őserdőnek véltem a hitet,
szavak jöttek nagy seregekben,
jégrózsákat rajzolt a hideg,
tökéletes ábrákra leltem,

megszólítottak szinte a kunyhók,
madarak szálltak nedves szélben,
mennyi látvány jutott nekem
állva szabályok négyszögében.

Meghatározások

Vízcseppek: angyalöklök.
Csillagok: csodálkozás lábnyomai.
Huzat: porszemeknek láthatatlan
vonat, ajtóknak, ablakoknak zsarnok.
Tulajdonképpen: Gúny szerint a
szavak királya, szerintem hallgatás.
Gyermek: kicsinyített egyén, szívében
Tejút-kard, Föld-üveggolyó.
Egyke: dobostortán ücsörgő egyén,
szülei szerint Isten-jelölt,
fején ragadós mosoly-korona.
Meztelen csiga: eldobott angyal-ujj.
Nyelv: hallgatás szarva.
Fogak: megkövesedett hóvirágok.
Vágy: arcnélküli ég.
Ölelkezés percei két testben: csillagok.
Töltények: ördögök örült ujjai.
Sortűz: pokol szobrása.
Összetapadt szempillák: sárkánypikkelyek.
A Hold: kútba fulladó királylány
hullafoltos arca.
Tömegközlekedési eszközök: az úttestek diktátorai.
Szempillák: ragyogó fatörzsek.
Az idő porszemei: percek,
rögei: órák, piramisai: napok.
Angyalsírok: felhők.

Félálom

Otthont kér a bekeríthetetlen,
édesanyát az őszi délután.
Hallgat az űr fekete keretben.
Csillagot szed rég halott anyám...
Szivárvánnyal söpröget a csönd.
Anyám vakító csillagból iszik.
Nem haraphatnak most a zord ebek.
Az űr-koporsót csillagok viszik...
Fekete szarvas minden pillanat.
Jég törik? A hallgatás recseg.
Égigérő tündérmesék alatt
ugrálnak fészektelen verebek.

Gyászdal

Lepke billeg a szívemen:
két átlátszó gyermektenyér
vékony, fekete koporsót
mozgat rajta. Fűtyül a tél.
Elfűjja hó-sárkányait.
Forgatja szívemet a nyár,
anyám álmomban fekete,
balladát táncoló madár.
Szívem eres tűz, fekete
füstje kendőként lobog,
édesanyám szíve harkály,
álmomban testemen kopog.
Álmomban anyám ujjai
sirályok a homlokomon,
s félénk szavai cinegék,
ülnek fehér oszlopokon
tisztán, lelőhetetlenül,
mint gyertyalángok magjai,
anyám dalai a remény
világító oszlopai.
Tátogok éjjel, mint a hal,
s villogok, mint a szuronyok.
Lennék anyám, életedért
mocsárban csillogó horog.
Pikkelyek lettek gyönyörű
meséid égi szirmai.
Télen hópelyhek lesznek majd.
Nem fognak megvakítani.
Fehér fal vagyok, Kőműves
Kelemenném: édesanyám,
belémkeverte hamvaid
a halál, vigyázol reám.

Csendélet késsel, halakkal

Pikkely-szirmait elvesztette,
kés alatt dadogott a hal,
szájára: a vértelen sebre
a huzat legyeket zavar.
A halhús nyárnál melegebben
kerül gyomromba, hófehér
halcsontváz világít kezemben.
Fenyőfának hinné a tél.
Evett az ember s nem a tó,
a hamis lelkiismeret
bünteti meg egyenként az
élni akaró sejteket.

Halakká varázsolja őket,
nagy hálókat készít nekik.
Sejtjeim halak! A pórujárt
hal sorsát sorban elszenvedik.
Dadognak félálomban a
tónak, semmit sem értenek.
Követelik a társakat:
a tátogó testvéreket,
az őstengert, már nem a tó
lézengő hajszál fényeit,
a szabadság fényből öntött
oszlopait követelik.

Mr. László Kovács monológja

Lovam sakkfigura. A körmök villámait
figyeli egyenes, emberi pózban.
Nem kell tócsát átugornia. A harcok
az újság vagy a rádió híreiben.
Lovam sakkfigura. Fejét ha megfogom,
nem nyugtalankodik, vár. Két körmöm:
két kibökhetsz szemem
tükrözi egy összkomfort fényeit.
Sodronyingem fürdőköpeny. Nem marakodást,
steril akváriumot tükröz. Rajta
megfoghatatlan halak, félelmet
nem ismerő uszonyok, szemek.
Kisfiam kutyám. Kertemben sisakosan
lépdél. Fogai közt kardnak mondott
konyhakés ragyog. Ápoltszőrénem
nemes vízzel ellátott gyeppel
hempergés után sodronyinget.
Szakállam kinyírja villanyborotva.
Álmatlanságom amputálja méregnek
mondott kicsinyített Hold: altató.
Késsel-villával elfogyasztja
ötvendolláros bankjegyet egy
meztelen lány, úgy hullámozott
ágyamban pénzért, mint a tenger.
Nem kell autómnak ménes,
mesterséges tavamnak keszeg,
arcomnak balatoni hullám.
Nem kell... nem kell, üvöltöm tükröm
mélyén szorongó szememnek,
ápoltszagú bőrömben tátongó
körmeimnek, teljes felöltöztetett
alakomnak, kétféjű telefonomnak, és az
amerikai lány megszólal:

- Mondott nekem valamit, miszter?
S kikaparnám csontjait merev arcából,
kikaparnám kevés magyar tudását agyából,
ebként vonítva, körmeimmel.

Vers a rajongásról és a fegyelemről

A Holdat bor-köpönyegben kenyeret, humuszt
szidó lovaggá ütő lusta rajongás
elefántcsontszínű, szakállas lósereggel
szalad a múltba. Ujjai kések.
Denevér-szíve üvegpalatában lesz
éjjeli lepke, pórusai sűrű
kudarcok embergyűlölő sebei.
Dobog, kap emberektől szeretetet
a jelen utcáján sétáló fegyelem.
Pórusaiban emberi szavak ülnek.
Szívárványhoz, ha kötöznék s tolnák
emberek ég-tutaját két fülét
két csillaggal be nem tömné.
Villám-sziréneknek emberi szavakat
adna s lépne a rögzös földre. A humusz
szívét megcsókolná s mesélne ebeknek
a Holdról: az ég lusta rögeről:
a buta, karikás szemről. S ha kapna
a földtől humusz-papucsot, sár-köpönyeget
lyukacsos kenyeret majszolva szidná
a lusta rajongás kés-ujj-seregét,
embergyűlölő sebeit.
S a világot megcsókoló gyermekeket
s a munkába menőket hárommilliárd
ujjal megsimogatná.

Sancho Panza XX. századi áriája

Villamosok, autóbuszok
kerüljétek ki uramat,
fejében fehér kór remeg,
vakító skizofrénia.
Forgalomban fölfeszíti
magát fehér álmaira,
s néha ellenségnek nézi
a zöldszemű jelzőlámpát,
néha varázskardnak véli,
szövetségesnek, a szálkát,
s csinál olykor démonokból

hófehér liliomokat,
hiszi idegen lényeknek
néha a csöpp csillagokat.
Bolond uram ne üsse el
vakon száguldozó autó,
ne fejezze le sorompó,
ne nyelje el vak skatulya,
beteg uramban ébredj fel
rend, és te is harmónia.

Monológ sötétben

a képernyő majd fölmagasztaltatik
látni fogjátok szobátokban
az erdőt s a régen kitömött
madarak napsugarakat gyűjtenek
majd igazi ágakon előttetek
a számok ormok lesznek a hangos
szavak régiséggyűjtők ékszerei
az izmokba épített rugók
kicseréltetnek majd időnként a
hipertónia múltba űzetik mert
minden ereknél rugalmasabbak
lesznek a kábelek a fülek helyén
majd antennák remegnek ne félj
az első lépés küszöbén elengedem
most a kezéd egérút nincs félned
nem szabad mert erősebb vagy te minden
gépeknél nyitott szemmel jársz Ember
hogy kijelentéseim a félelmek
dombján zörögjenek kormos szeméttelep
szélrázta roncsaiként ámen

A horgász monológja

Sápadt, keszeg délutánok,
pontyok: kövérkés delek,
csillag-horgon csüngő átkok:
zűrös angolna-reggelek,
tudjátok-e, hogy a tavak
egy volt hal óriás pikkelyei,
s a csillagok óriási
elhullott halak szemei?
Tudjátok-e, hogy a botom
egy óriási hal-ős fogja?
Tudjátok-e, hogy a világ
egy megfoghatatlan hal foglya?

Tudjátok-e, hogy minden ház
lehetne óriási háló?
Süllőre, napsira, keszegre,
indulattalan halra váró.
Tudjátok-e, hogy az utcán
láttam tegnap egy nagy halat,
kinek szemében nem lakott
keserű láz, vak indulat?
Kit csak az árnyéka kísért.
Lehet, hogy én voltam, lehet.
Legyen nagy hal a koporsóm!
Hal húzza keresztemet!
Én tudom, hogy jók a pontyok
és még jobbak a keszegek.
Csókoljátok meg, halandók,
múlándó pikkelyeimet!
Tudjátok-e, halandók, hogy
mi, halak, istenek vagyunk?
Sugárzók, megfontoltak, bölcsek.
Ti fecsegték, mi hallgatunk.

Megnézik arcunk folyosóit

Megnézik arcunk folyosóit,
megnézik talpukat a lovak.
Nem nevetnek ki minket,
a harmadik és a negyedik
emelet között
megtorpannak a lépcsőn.
Kutyák ugatnak előttük,
agglegény-arcú boxerek
és pincsik és pulik,
gazdáik komoly, keskeny arcú
férfiak, nők
tanácskoznak, szuszognak.
Egy út vezet a házfelügyelő
földszinti egyszobás
lakásához,
ebben mindenki egyetért.
De kikből álljon a
küldöttség?

Ballada a bujdosóról

Haláltánc

Táncol balladát gyönyörű cseléd lány.
Pörget úrfi kék eget olcsó szénán.
Rohan a lány hold-szemű, izzó tóba.
Száll aranyóra.
Száll a kártya. Pisztoly az úrfi-kézben.
Halott úrfi kártya-papucsban táncol.
Aranyóra táncol a tiszta égen.
Szép anyaszájából
röppen vér-pipacs csúnya, alvó földre.
Éhség száll a férfigyomorba. Táncol
tűznek balladát kicsi, izmos egyke.
Tíz fiú lenne.
Bárány táncol. Macska az úr vendége.
Félénk asszony olvas a kerti széken.
Nem kap gyermektől kacagást. Kriptába
pörgeti tánca.
Haláltáncot nézek a múlt tükrében.
Megfürdök a hajnali, piros fényben.
Ragyog, gurul, táncol az élők napja.
Lányok alatta.

Ballada gyermekhangra

Kerestem a téren, az utcán,
az asztal alatt
édesapámmal édesanyám.
Láttam szobrokon ülő nehéz,
nagy galambokat.
Apám este mesélt, éjszaka
horkolt, kiabált.
- Megöltem - üvöltötte reggel -
a kaszás halált.
- Hoz csillagporos ég új könyvet,
új édesanyát -
harsogta délben édesapám.
Láttam este ágyamon ülni
idegen, szép lányt.
- Királylány vagyok, palotám van -
suttogta a lány.
- Hol van - kérdeztem a szép lánytól -
az édesanyám?

- Boszorkány volt az édesanyád,
ül a pokolban -
motyogta a lány. Megtaláltam
egyedül álmomban anyámat
és megcsókoltam.

Ballada a bujdosóról

„Ráncokból szőtt pajzs anyaarcom,
ne vitézkedj kisfiam, kardom.
Ragyogj galambos ereszem alatt,
ne keress sebet: vérmadarat.”

„Hazám Isten fekete báránya,
rajta cifra török muzsikája.
Ne legyen kendője szultán sátra,
teste török lakomázása!
Legyen hazám hófehér bárány,
legyen fekete bárány a szultán
legvitézebb, legtarkább pasája!”

„Várlak fiam fekete hídon,
ég és föld közt fekete úton.”

„Keleten bujdosok,
megszökött rab vagyok.
Agyamban fekete kendő:
gyászoló anyák háza,
tővises, szomorú felhő
vigyázz édesanyámra,
kezemet holtan is fogná,
boldogság rengetegében
változna értem Nappá,
csillag ül tiszta szemében.”

„Szarvas ül anyád ölében,
koronás, fekete szarvas,
bujdosók rengetegében
kószálj együgyű farkas.
Öcsédet dajkálják otthon.
Heverjél egyszerű dombon!”

„Mért követsz irigység baglya
huhogva, hunyorogva?”

„Öcséd kezében cifra,
meleg, lágy palacsinta,
édesanyád öcsédet
dalolva cirógatja,
kényeskedik az öcséd,
bujdosó sors a tiéd,
pusztulj el pokol fattya!”

„Mért gyűlölöd az öcsém,
irigység szárnyas férge.
Hazám feltámadása
dobjon pokolba, élve,
legyél hullámozó szurok
ördög-ijesztő réme!
Dobjon fekete anyád
a pokol levesébe!”

„Öcséd hófehér ingben
sétáló fiúisten,
kap lovat, földet, leányt,
selyem-címeres, kényes
leányöl ring alatta,
gyöngyös a leány ajka,
haza bujdosó vadja
dögölj meg kitagadva!
Otthon már eltemettek,
otthon sosem szerettek.”

„Lelőlek irigység baglya.”

„Benned huhogok, benned.”

„Anyám elé cipellek.”

„Otthon már eltemettek.”

„Édesanyám, irigység
baglya huhog agyamban,
bölcsőm, gyönyörű fészkem,
mért zokogsz a patakban?
Meghaltál édesanyám,
gyönyörű reménységfám?
Tündöklő ág-karodtól
örökre elszakadtam?”

„Fiam, mosdom a patakban.
Kezemben habzó Holdszappan.
Egyedül te élsz fiam.
Meghaltunk mindannyian.
Lángsírban ragyogtunk fiam.
Lángsírban, koporsó házban.
Öcséd fekete szarvas,
társad a bujdosásban.
Édesanyád patakban,
követ titeket halkan,
ezüstös ragyogásban.”

„Öcsém fekete szarvas.
Nap ragyog, ékszer a szarván.
Bujdosó keserű farkas
szaladj a rengetegben,
dög az irigység baglya,
bűzös dög örült fejedben.

Édesanyád patakban,
ezüstös szeretetben
követ dúdolva, halkan,
kezében nagy Hold-szappan.
Bujdosó keserű farkas,
röpülj a rengetegben,
szabadság szép csillaga
ragyog örült szemedben!”

Az örült anyáról s annak régen halott fiáról

Fekete felhőben táncol a varjú,
pajzsába süllyedt címerállat,
gyökérként nyújtózik a hajnal,
látja az asszony tövises lángnak,
bíbor paláston ülő lángnak,
s beszélget régen holt fiával,
mint a bokor az árnyékával.

„Fiam, kisfiam,
tündér lakik a télben,
nevetése
macskaezüstként csillog
a hóban,
a jégben.
Zokogása fekete varjú,
fekete felhőben táncol az égen.”

„Anyám, édesanyám, zúzmarás
puha fészke,
süppedő
hóban
vacogok hófehér
fényben,
fölköttem jégcsapos égbolt,
azon ballag
a tél tündére,
fehér bárány
sír a szemében,
érte nyúlnék,
de el nem
érem.”

Játszik velem a tél
tündére,
csúszkálók
vele jégösvényen,
talpam alatt
fehér ragyogás,
gyémántszerű halak

tátognak
a jeges
vízben fehérén.
A Nap orra
jégcsap, fiam,
a Nap fagyosan topog az égen,
el nem érem.”

Fekete kendő
lobog a
befagyott éren,
fehér zsákok
mennek,
mennek a
téli égen,
fekete posztó
vacog az asszony
szemében,
fekete posztó,
fekete kendő
lobog a
szélben.

Hallgat a halott
magzat
tetőtől
talpig fehérben,
bárány hallgat,
havas bárány
a hajnali égen.

A homlok
mögött a
hópelyhek:
a fagy lámpái
fehérén,
pislogva
kergetik
egymást,
könnyecseppek
lesznek
az asszony
szemében.